

A VEND KÉRDÉS.

A felszabadult Muravidék (a volt jugoszláv Prekmurje) mintegy 169 községében, körülbelül 800 knr nagyságú területen él a 67 ezer lelket számláló vend nép 21 ezer magyar és 2 ezer német és szlovén anyanyelvű lakossal együtt. A vend nyelvterület kiterjed az egész muraszombati járásra, folytatólagosan belenyúlik a szentgotthárdi járásba és idetartozik az alsólendvai járásból a Murahely—Bagonya—Murarév háromszög. A nagyobb helységeken mindenütt magyarokkal vegyesen élnek. Vallás szerint kétharmad részük római katolikus, egyharmad részük evangélikus.

Erről a kis néptöredékről nagyon keveset tud a tudományos világ. Faji szempontokat tekintve a kelták töredékének, nyelvi szempontokat vizsgálva a pannóniai szlovénség maradványainak hisszük őket.

A *vend nyelv* kétségtelenül legközelebb áll a krajnai, karinthiai és stájeri szlovén nyelvhez, de ettől is elüt hangsúlyával, hanglejtésével, a kemény szláv mássalhangzók lágyításával és a modern szókincs szegénységével. Ezt a hiányt a múltban a magyar nyelvből, a jugoszláv megszállás alatt pedig a szlovénből pótolták. A legfontosabb különbség az, hogy a vend nyelvnek nagy a hanggazdagsága a szlovénnel szemben, nevezetesen sok benne a kettős diftongus, s a vend nyelvben oly sűrűn előforduló ő cs ű hang a délszláv nyelvekből általában hiányzik. Ha meggondoljuk, hogy sok történeti nép megváltoztatta ősi nyelvét, s nagy arányú hangzófelvétel akkor szokott előállni, ha idegen fajú és nyelvű nép veszi fel az új nyelvet, akkor nem adhatunk hitelt fenntartás nélkül a *szlovén eredet tanának*. Még e kis nyelvet is számos nyelvjárassal beszélnek. A nyelvjárásokat általában három csoportba sorolhatjuk: .1. A sok ősi elemet megőrzött felső nyelvjárások a *bojmécke*, *bákarje* és a *goricsánec* Felsőlendva vidékén. 2. A kevesebb eredetiséggel rendelkező középső nyelvjárások a *ravenci* és *ledavscsárje* Muraszombat környékén. 3. A leggazdagabbak és a legváltozatosabbak azonban a leginkább magyar hatás alatt álló alsónyelvjárások, a *dolenci*, *marki*, *rekaske*, *mörchsárje* és *várasanci* Belanne lánján. Így egységes *vend nyelvről* képtelenség beszélni.

A *kelta eredet* tanával azóta foglalkozunk komolyabban, amióta Schachmatov orosz nyelvész megállapította helytörténetre vonatkozó nevek nyelvészeti összehasonlítása alapján, hogy az ókorban szereplő vend nevű népek eredetileg kelta nyelven beszéltek, később azonban más népekbe olvadtak bele és új nyelvet vettek fel. Görög és római írók, mint Ptolemeus, Plinius, Julius Caesar és Tacitus *vend nevű népeket* Franciaország északnyugati részén, Olaszország északi tájain és Németország középső térségein említenek a Krisztus születése körüli évszázadokban, viszont a szlávok csak a Kr. u. VI. században hagyták el őshazájukat, a Sarmata-síkságot. Az Olaszország északi részén lakó vendek ellen Julius Caesar hadat viselt s őket az Alpokba szorította. Ha hitelt érdemel a kelta eredet kérdése, akkor az utóbb említett vendek lennének a mai *muravendek elődei*, akiknek újabb helyváltoztatása akkor állhatott elő, amikor Noricum és Pannónia római fennhatóság alá került. Nincs ugyanis tudomásunk arról, hogy a Kr. e. V. században Pannónia területén letelepedett keltáknak lett volna vend nevű törzse, holott tudunk bójokról, avariscokról, scordiscokról, iapodokról, pannonokról, stb.

Meg kell állapítanunk azonban azt, hogy *az ü és az ő hangzók* éppen azokat a nyelveket jellemzik, amelyek az ősrégi kelta nép nyelvének elemeit olvasztották magukba. Az antropológia a kelták nagyon kevert fajisága mellett tesz tanúságot, s az eddigi mérések azt igazolják, hogy az ősi kelta vonások a vendségben megtalálhatók.

*

Ha a vendek származására vonatkozó feltevések még messze is állanak a bizonyítástól, akkor is kétségkívül megállapítható, hogy bizonyos nyelvi és faji vonások választják el a muravendeket a szlovénektől. A legfontosabb válaszfal azonban *a vend népiélek és népi műveltség* eltérése. A vendség egész zöme a hazai nemzetiségektől elütően már Szent István óta szerves része a magyar nemzettestnek és alkotótényezője a magyar kultúrának, úgyhogy a vendségnek nincs is külön története.

A vend ember magyarnak tartotta magát mindig, s mintegy a különbség hangsúlyozására a szlovént „szláv“-nak hívja: szláv uralomról beszél. A délszláv tudósok szerint ugyan a *vend elnevezés* a magyaroktól ered és csak újkeletű szó. Ez az állítás azonban téves, mert bár a magyarok a régibb időkben a vendeket „tóté-
nak hívták, a vend elnevezés is régóta használatos. Már 1540-ben *Ungnad János* az „*alsóausztriai vend és horvát végek*“ főkapitánya volt, úgyhogy a vend szó minden bizonnyal a német „windisch“-ből ered újabb értelmezésben. *Korabinszky* 1805-ben megjelent „*Atlas Regni Hungáriáé portalis*“ c. térképgyűjteményében is „*Wenden*“-t említ. *Csaplovicsnek* a vend nyelv önállóságát hangsúlyozó munkája, amely 1829-ben jelent meg, *Croaten und Wenden* címet visel. Csak helyteleníteni lehet tehát egesz

hazai szakíróknak azt az eljárását, amikor a vend szó helyett nagy előszeretettel a „*hazai szlovén*“ kifejezést használják.

A vendiség a jugoszláv megszállás idejéig semmiféle kapcsolatban nem állott a szlovénekkal, kivéve a török idők egyik kisebb korszakát, amikor a „vend kapitányság“ védelmi szempontból a grázi haditanács kerületéhez volt kapcsolva. Nincs a vendiségnek egyetlen olyan emléke sem, ami szlovén hatásra mutatna, vagy egyenesen szlovén eredetű lenne, kivéve természetesen az utolsó két évtized egy-két alkotását, mint a szlovén Plecniknek Bagonyán emelt erőd-jellegű templomtornyát, ami gyökértelenül és idegenül emelkedik ki a magyar jellegű táji környezetből. A vidék számtalan kastélya a divatos *magyar építkezési formát* árulja el, s hazánk egyik vidéke sem tud annyi régi korból származó *román és gótikus falusi templomot* felmutatni, mint éppen a Muravidék. A XLII.—XIV. századból maradtak fenn a veleméri, mártonhelyi, bántornyai és nagytótlaki, a XV.—XVI. századból a péterhegyi, felsőlendvai, muraszombati, csendlakai és borházai templomok. E régi templomok falképei világítanak rá igazán a vidék magyar jellegére, amelyek *Szt. László, Szt. Erzsébet* és *Boldog Margit* életéből vett jeleneteket ábrázolnak.

A *vend irodalom* is egészen magyar hatás alatt fejlődött és helyesírása mindig az egykorú magyar helyesírás volt. Hz az irodalom főként iskolai és egyházi jellegű, s magyar egyháznagyok és világi főurak buzdítása révén fejlődött. Első nyelvemlékük, az 1843-ból származó *mártonhelyi oklevél* sajnos nem maradt ránk. Az első vend nyelvű nyomtatvány, *Temlin Ferenc Győrszki katekizmus* 1715-ben jelent meg, ezt követi ismeretlen szerzőtől az *Abece-darium Szlovenszko* (1725) és *Szever Mihály Kéd zvelicsanszvája* (1747). Irodalmuk igazi megalapozása a XVIII. században történik az evangélikus *Küzmicz István* (1723—1779) és a katolikus *Küzmicz Miklós* (1737—1804) által, ők adnak a vendek kezébe először anyanyelvükön írt bibliákat, hogy a nagyon vallásos lelkületű nép áhítatát emeljék. A vend és a magyar irodalom kölcsönösségére vall az a tény, hogy legnagyobb írójuk, *Kardos János* (1801—1875) Arany János Toldiját fordítja le vend nyelvre, s a muravidéki magyarok vendül, a vendek magyarul is írnak. *Vend nyelven író magyarok* például: Bakos Mihály, Barla Mihály, Szíjártó János, Karsai János, Pusztai József, Horváth Lőrinc, stb.

A vendek is nagyon hamar megtanulnak magyarul. A reformáció idejében már kizárólag magyarok a hithirdetők, papjaik magyar nyelven beszélnek az egyházi gyűléseken, s a temetők sírfeliratai is magyarok. A vendek számára magyarul írt újságok jelennek meg, bár a magyar hatóságok mindig szorgalmazták a vend nyelvű újságokat is. Így jelenik meg már 1875-ben az első Vend nyelvű újság, a *Prijátel, Augusztich Imre* szerkesztésében.

A vendiség az egyenlő elbánást *történeti hűségével* hálalta meg. Az alsólendvai végvár védelmében szűkebb hazájukért vére ztek magyarokkal egy sorban. Csatlakoztak 1704-ben II. Rákóczi Ferenc felkeléséhez is. Magyar érzelműségük különösen a szabadságharc idején nyilvánult meg. Hasztalan küldte ide a bécsi udvar szláv agitátorát, Hurbánt, a vendiség egy emberként ellentéltott *Berke János* vezetésével, s a kiegyezési korszakban is ki-tartott a Kossuth-párt mellett.

Nemcsak a magyarság fontosabb mozgalmaiból vette ki részét, hanem önmaga siettette elmagyarosodási folyamatát. A magyar családokkal is erősen összekeveredtek, s gyakori családnevek a vendiségben például: Ambrus, Bajza, Bakó, Bakos, Balogh, Bánfi, Barabás, Basa, Császár, Dobos, Gombócz, Hári, Horváth, Kardos, Katona, Kiss, Kovács, Lázár, Nagy, Nemes, Németh, Pintér, Pusztai, Oslai, Szabó, Szíjártó, Vass, Vezér, Vörös, stb.

Magyar és vend között *sem faji, sem néprajzi elütő jelleget* nem találunk. Főleg a testmagasság és pigment érettség tekinté-tében állanak közel hozzánk. Ezt tünteti fel a következő táb-lázat:

antropológiai jelleg	magyaroknál	vendeknél
testmagasság	167 cm.	168.5 cm.
kék-szürke szem gyakorisága	34.34%	34.27%
zöldes szem gyakorisága	24.84%	22.89%
sárgás-barna szem gyakorisága	40.81%	42.82%
gyermekek hajának világos színe	49.41%	50.99%
gyermekek hajának sötét színe	50.86%	49.01%

A vendiség fő házépítési formája a derékszög, úgyhogy annak egyik befogója lakóház, a másik istálló és szin. A tűzhely fal'oa-épített és konyhának, szobának egyformán meleget ad. A ke-mence kuckóján terményt szárítanak, mint sok magyar vidéken, vagy téli esteken mondákat elevenítenek fel a múltból. Főként gazdag *Hunyadi-mondakincset* őriztek meg. A fal mellé támasz-tott lócákat, a tulipános ládát és magasra ágyazott fenyőágyat a vend házban is megtaláljuk. Az ereszalját ők is díszítik fafara-gással, az ő udvaraikon is nagyon gyakori a szőlőlugas. Általá-ban *színes népszokásaikkal* sok ősi magyar (hetési, göcseji) elemet őriztek meg. Nagyon kívánatos volna ezeket feltárni, hogy meg-állapíthassuk az ősi vend kultúrát és azokat az adatokat, amelyek-vel a magyarság hozzájárult a néplélek, népi műveltség kialaku-lásához. A kutatásokat elősegítené a vendek barátságos érzülete, vendégszeretete, kedélyessége.

*

Az elmondottakból az tűnik ki, hogy a világháború előtt Magyarország *nem ismert vend kérdést*, s a vend nép nem is tartotta magát nemzetiségnak. A Somogyba elszóródott vendek

például nyom nélkül felszívódtak a magyarságba, az Amerikába költözött vendek (az összvendség 18%-a) erős magyarsága pedig példátlan. Lapjaikban gyakran hoznak magyar szöveget, magyar írók műveit adják ki vend fordításban és az amerikai vend egyesületek még a világháború után is magyar zászlókat avattak.

Ma ideig-óráig „vend kérdés“ is foglalkoztatja a magyar politikát. Már a világháború előtti években akadtak a vendek között szlovén ihletettségű papok, akik a *vend és szlovén kapcsolatok* megteremtésén fáradoztak. Törekvésük kezdetben arra irányult, hogy a vend nyelvet közelebb hozzák a szlovénhez. A vend nép nyelve, mivel középosztályt alig teremtett, igazi népi nyelv volt, s a modern szókincs legszükségesebb elemeit a magyarból kölcsönözték. *Klekl József* ny. cserföldi plébános, miközben a vend nyelv irodalmi nyelvvé tételén fáradozott, a nyelvfejlesztést szlovén irányba terelte, ő alapította 1904-ben az első vend nyelvű folyóiratot *Nevtepeno Poprijeta Devicza Marija, zmozma goszpa Vogrszka* (Szeplőtlenül foganhatott Boldogságos Szűz Mária, a Magyarok hatalmas asszonya) címen. A folyóirat 1914-ben *Marijin List* nevet vett fel, s mellékletet adott ki *Kalender srca Jezusovoga* címen. Ebben az orgánumban *Klekl Ivanoczy Ferenc* csendlaci kanonok bátorítása folytán elveti az évszázados hagyományokkal rendelkező magyar helyesírást, s áttér a *Gaj-féle helyesírásra* „noha a magyar betűk s a magyar írás a vend nyelv hangtani jellegének jobban megfelelnek és a vend és szlovén irodalmi nyelv között nagyobb a különbség, mint a szerb és horvát irodalmi nyelv között.“

Klekl 1913-ban hetilapot in indít „*Novine*“ címen, úgyhogy ettől kezdve a vend nyelv szlovénná tételét két orgánus szolgálta. Ha ezt a nyelvújítást tisztán tudományos szempontból nézzük, akkor is megállapíthatjuk, hogy a szlovén írásmód veszélyeztette a vend nyelv önálló hangtani jellegét, a szlovén mintára alakított szavak miatt tele van ez a nyelv a nyelvújítás minden hibájával. Az is nagy baj, hogy ennek az „új vend (szlovén) irodalmi nyelvnek“ az alapja egy tájszólás: a zalamegyei markó nyelv. A nyelvújítás célja mögött tehát messzebbmenő tervek lappangtak, s ugyanolyan nagyszláv politikai ábrándok rejtőzködtek, mint amiért az amerikai szlovének és csehek „*Jednota*“ egylete által alapított „*Vogrszki Szlovenec*“ c. lap is létrejött. A hűség kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy az evangélikusok orgánuma, a „*Düsevni Liszt*“ továbbra is megtartotta az ősi vend nyelvet.

Kleklék orgánumát a vend nép kezdetben nem értette, mert szokatlan volt az ékezet elhagyása, a magánhangzók (főképp az ő és az ű) elsikkasztása, az i-végű szavak j-vel való megtoldása, stb. Ezenkívül ez a nyelv a tényleg ejtett hangokról nem adott tiszta képet. *Klekl* és *Bassa* bagonyai plébános azonban következetesek maradtak céljaikhoz, és amikor ütött az óra, megszerkesztették

vend autonómia tervezetüket, hogy a területet könnyebben átjátszassak Jugoszláviába.

Iz a terv, amelyet 1919. jan. 14-én nyilatkoztattak ki. „*Slovenska Krajina*“ néven vend (szerintük hazai szlovén) kormányzósági terület létesítését követeli. Az autonóm jogterület magában foglalta volna a vend néprajzi határon kívül a színmagyar Alsólendvát és Szentgotthárdot, valamint Hetés sok magyar községet. Megállapították „*Slovenska Krajina*“ törvényhozó és kormányzati szerveit is. E szerint törvényhozó szervek: 1. autonóm ügyekben a „szlovén“ (sic!) nemzetgyűlés. 2. a magyar népköztársasággal közös ügyekben (külügy, hadügy, pénzügy, magán- és büntetőjog, szociál-politika) a magyarországi országgyűlés, melyben a „szlovén“ nemzetnek népeisége számarányában van képviselőtc. A kormányzati szerv áll: 1. Slovenska Krajina miniszteriumból (székhelye: Budapest), 2. Kormányzóságból (székhelye: Muraszombat = Sobota). A Slovenska Krajina miniszter a szlovén nemzetgyűlésnek és a magyar országgyűlésnek felelős. Slovenska Krajnában a hivatalos nyelv és tannyelv a „szlovén“, éspedig a Gaj-féle helyesírással. A magyar állam köteles felállítani „szlovén“ gimnáziumot, tanítóképzőt, gazdasági iskolát, köteles a muraszombati polgári iskolát „szlovén“-né átalakítani, az alsólendvai polgári iskolánál pedig „szlovén“ tagozatot létesíteni. Az autonóm területen a helységnevek „szlovének“, a posta-cikkek felírása csak „szlovén“, tisztviselő pedig a miniszterig fel csak „szlovén“ anyanyelvű lehet. Felállítandó a terv szerint a „szlovén“ ezred is, sőt a magyar népköztársaság „igyekezzék szabad vámmentes kereskedelmet biztosítani Ausztria és Stájerország felé“ (!)

Ez az ábrándozó, de merészhangú mozgalom azonban -sak a zalamegyei részek egyes katolikus papjainak szűk körébe korlátozódott, akik egyáltalában nem képviselték a nép akaratát, c'e még a Klekl által bejelentett aláírók közül is többen visszavonták aláírásukat, például Csárics József cserföldi és Szakovics József bántományai plébánosok, a muraszombati járás katolikus papsága pedig a febr. 3-án tartott értekezleten az egész tervezetet visszautasította. A terv tehát csak Klekl terve maradt, akit az akkori „*Muraszombat és Vidéke*“ „a vend nép árulójának“ nevez, de aki tervét Korosecz és Kukanics miniszterekkel megbeszélte.

A vend nép pedig teljes lélekkel tiltakozott a mozgalom ellen. A hangulat tolmácsolására elegendő azt a tényt említeni, hogy *Szkalics Mátyás* őrmester, nemzetőr aláírásával az úrdombi és nagytótlaki leszerelt katonák és rokkantak visszautasították a Klekl által küldött 25 korona felülfizetést jótékonycélú mulatóságukra. „Véleményünk az — írják, — hogy a tisztelendő úr úgyis nagyobb pénzösszegeket áldoz a most alakulóban lévő Jugoszlávia (az ön kedvelt államának) létérdekéért“. Mikor pedig Jurišics kapitány parancsnoksága alatt jugoszláv határőrség lépett a

Vendvidékre, a lakosság Muraszombat község belsejében és határában vívott csatában 1919. jan. 2-án szétszórta őket.

A Muravidéknek Jugoszláviához való csatolása mégis bekövetkezett, noha 1921. szept. 19-én és 20-án, amikor nemzetközi határmegállapító-bizottság vonult át a vidéken, a vend nép áttörte a jugoszláv katonai kordonokat és magyar zászlókat lengetve és a Himnuszt énekelve térdenállva kérte a bizottságot, hogy a területet Magyarországhoz csatolják.

*

A vend nép üldözött magyarérműsége (mazaronstvo) a létérdek ösztönös megérzése volt. A Muravidék egyike hazánk *legsűrűbben lakott területeinek*, hiszen a lakosság száma kmMcint a 100—120-at is meghaladja. A vidék dombos részeinek, a Goricskó lejtőjének talaja sovány, Muraszombatban kívül pedig gyárai nincsenek, úgyhogy a vendek arató és egyéb mezőgazdasági munka végzésére századok óta a Dunántúlra szegődtek el. Egyikét havi nyári munkájuk eredményeként 25—30 mázsa gabonával tölthették meg kamráikat. A gabona pedig egyrészt jó fizetésű eszköznek bizonyult, másrészt jövedelmező sertés- és baromfityenésztésüknek lett az alapja. Még a zsellérek is legalább két sertést hizlaltak, egyet maguknak, a másikat eladásra. A szépen kifejlett állattenyésztés pedig virágzó húsipart fejlesztett ki Muraszombatban, és a gyár mind több munkást tudott foglalkoztatni. A vidék harmadik jövedelmi forrása a gyümölcstermelés. Különösen az alma és szilva hozott jó minőséget, amelyből nemcsak az országba, hanem külföldre is jutott.

A jugoszláv uralom alatt a vidék kezdett elszegényedni. A munkásokat, kizárólag fiatal férfiakat Franciaországba, az utóbbi évek alatt Németországba szállították ki. Bár ott szép munkabért kaptak, annak csak egy részét küldhették haza, a nagyobb részét ott kellett elkölteniök, tehát az év nagy részében ott is kellett lakniok. Így aztán a vendség *gazdasági helyzete* süllyedt, a kamrák nem telítődtek meg gabonával, az állattenyésztés elsorvadt, sőt földjük megművelésére sem volt idejük. Gyümölcstermelésüknek pedig erős konkurens volt a szlavóniai szilva.

A gazdasági leromlásnak szörnyű következményei lettek. Mivel a fiatal férfiak elválasztódtak a leányoktól, házasságok ritkábban jöttek létre, a nők férfiak is az év legnagyobb részében idegenben éltek, s így a gyermekekben mindig bővelkedő vidéken *kisebb lett a születések száma*, kevesebb a természetes szaporulat. Nem egyszer fordult elő, hogy évente 2 ezer ember után csak egy gyerekkel szaporodott a vidék népe. A harmincas évek szaporulatáról ad képet ezrelékekben a következő táblázat:

év	születések	halálozások e z r e l é k e	természetes szaporulat
1931	23.6	19.1	4.5
1932	24.1	16.4	7.7
1933	21.2	18.2	2.3
1934	22.0	15.4	6.6
1935	20.1	15.8	4.3
1936	20.2	16.1	4.1
1937	16.7	17.2	-0.5
1938	17.0	15.9	1.3
1939	17.7	14.8	2.9
1940	19.1	18.5	0.6

A gazdasági sülyedés és a lakosság számának apadása mellett a vedség legsúlyosabb sérelme *kulturális téren* mutatkozott. Midőn az új honfoglalók rájöttek arra, hogy a vend nép nem érti őket és ők sem értik a vend népet, öntudatosan rátértek az erőszakos *szlovénésítő politikára*. Az összes hivatalokba szlovéneket ültettek, s a vend iskolákban elrendelték a szlovén nyelvi oktatást. Midőn pedig kitűnt, hogy a vend tanítók csak vendül tudnak tanítani, kicserélték az egész garnitúrát szlovénnel. A muraszombati polgári iskolát szlovén gimnáziummá fejlesztették és azt a szerepet szánták neki, hogy a vend nép fiaiból öntudatos szlovén középosztályt neveljen. Az iskola növendékeinek túlnyomó százaléka a vend agrárnépességből került ki, akiknek előrehaladását ingyenes oktatással segítették elő. Így az iskola természetesen tudományos nivót nem képviselt, de évről-évre szlovén öntudattal teli tett fiatalságot bocsátott a Muravidékre. A szlovén sovinizmus annyira elragadtatta magát, hogy a vend nyelvű valláskönyvek használatát is eltiltotta. *Brodar* jugoszláv képviselő a belgrádi parlamentben interpellációja keretében kifejtette, hogy ilyen erőszakosságra a magyarok sohasem vetemedtek. Az *Amerikanszki Szlovencov* Glász pedig így ír az esetről: „Ami felszabadítóink még azt is eltiltják, hogy saját nyelvünkön imádkozzunk, mert ez is izgatás Jugoszlávia ellen.“

A megmaradt *Novine* c. lap mellett *Prekmurski Glasnik* néven újabb orgánomot alapítottak, de ez pártolás hiánya miatt megszűnt. A *Novinét* a szlovén hivatalnokok és a katolikus papság tartották fenn.

A Muravidék elnyomására kénytelen volt a külföld is felfigyelni. Az *11 Tempo* 1920. ápr. 7. számában írja, hogy a kis vend nép erélyesen követeli vissza szabadságát. A francia *Croix* 1921. dec. 50. és 1922. jan. 27. számában kiemeli, hogy a Muravidéket azért csatolták Jugoszláviához, hogy első étapeje legyen a cseh—jugoszláv korridorinak.

A jugoszláv uralom két évtizede nyomot hagyott a vend lélekben. Az idősebb generáció nem kis része közönbössé vált a nemzeti érzés szempontjából, a tanult ifjúság javarésze kizárólagosan szlovén eszmékkel telítődött, magyarul természetesen nem tanult meg, de ősi vend anyanyelvét is elfelejtette, a munkás fiatalság pedig hajlamossá vált a kommunizmusra.

A magyar katonai és polgári közigazgatás egyaránt a magyarság ősi türelmével és szentistváni szeretetével közeledett a sokat szenvedett vend nép fiaihoz, noha *elszigetelt szlovén propagandával* ismételten találkozott.

A vend nép pedig két év alatt megmutatta, hogy *nem vesztek ki telkéből az ezeréves magyar múlt hagyományai*. Sajátosan jó nyelvérzéküknel fogva könnyen elsajátítják újra a magyar nyelvet. A falu népe ismételten hivatalos szavazással megnyilatkozott, hogy elemi iskoláiban kizárólag magyar nyelvi oktatást kíván. A *Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesületbe* tömörült vend értelmiség is tiltakozott az utolsó két évben minden olyan törekvés ellen, amely nemzetiséget akar fejleszteni a vendségből és szlovén mintára szerkesztett nyelvtannal akarja szolgálni az utóbbi évtizedek elszlovénesítő politikáját. *Mikola Sándor* felsőházi tag, a vend nép legnagyobb és legtipikusabb képviselője is óva inti a tudományos köröket „tudományos“ vend nyelvtan szerkesztésétől, mert ez szlovén irányzat nélkül elképzelhetetlen, tekintettel arra, hogy egységes vend nyelv nincs, vend nyelvi nyelvtani fogalmak pedig teljességgel hiányoznak.

Ha a vendek ezután sem tartják magukat nemzetiségnek, a magyarság sem fogja őket annak tartani. A kormány eltökélt szándéka azonban az ősi vend nyelv ápolása, ezért rendelte el a muraszombati gimnáziumban a vend nyelv oktatását második moderm nyelvként s megengedte az elemi iskolákban is a vend nyelvnek, mint kiegészítő nyelvnek használatát.

A vend nép ezzel az állapottal tökéletesen meg van elégedve, s az a határozott követelése, hogy fiait tanítsa meg az iskola magyarul, mert egyszerű józan eszével látja, hogy jövője, kenyere gazdaságilag, csak a magyar állam keretein belül biztosított. A magyar állam pedig mindent el fog követni vend anyanyelvű magyar lelkű fiaiért.

Bálint Béla